Tudor Arghezi

POEZII

Zdreanță

L-ați văzut cumva pe Zdreanță,
Cel cu ochii de faianță?
E un câine zdrențuros
De flocos, dar e frumos.
Parcă-i strâns din petice,
Ca să-l tot împiedice,
Ferfeniţele-i atârnă
Şi pe ochi, pe nara cârnă,
Şi se-ncurcă şi descurcă,
Parcă-i scos din cârlți pe furcă.
Are însă o ureche
De pungaş fără păreche.
Da târcoale la coteț,
Ciufulit şi-aşa lăieț,
Aşteptând un ceas şi două
O gainã să se ouă,
Care cântă cotcodace,
Proaspăt oul când şi-l face.
De când e-n gospodărie
Multe a-nvățat şi ştie,
Şi, pe brânci, târâş, grăpiş,
Se strecoară pe furiş.
Pune laba, ia cu botul
Şi-nghite oul cu totul.

-- "Unde-i oul? a-ntrebat
Gospodina. -- "L-a mâncat!"
"Stai nițel, că te dezvăț
Fără mătură şi băț.
Te învață mama minte."
Şi i-a dat un ou fierbinte.
Dar de cum l-a îmbucat,
Zdreanță l-a şi lepădat
Şi-a-njurat cu un lătrat.

Când se uită la găină,
Cu culcuşul lui, vecină,
Zice Zdreanță-n gândul lui
"S-a făcut a dracului!"

Stupul lor

Stupul lor de pe vâlcea
Stă păzit într-o broboadă
De trei plopi înnalți, de nea,
Pe o blană de zăpadă.

Prisăcarul le-a uitat,
Şi-a căzut şi peste ele
Iarna, grea ca un plocat,
Cu chenar de peruzele.

Înlăuntru însă-n stup
Lucrătoarele sunt treze
Şi făcând un singur trup
Nu-ncetează să lucreze.

Că niciuna n-a muncit
Pentru sine, ci-mpreună
Pentru stupul împlinit
Cu felii de miere bună.

Iscoada

Decum s-a ivit lumina.
A ieşit din stup albina,
Să mai vadă, izma-creață
A-nflorit de dimineață?

Se-ngrijeşte gospodina
De-nfloreşte şi sulfina,
Căci plutise val de ceață,
Astă-noapte, pe verdeață.

A găsit toată grădina

Înflorită, şi verbina,
Şi s-a-ntors, după povață,
Cu o probă de dulceață.

Paza bună

S-a întors cercetătoarea
Să le spuie la surori
Că-i deschisă toată floarea
Şi câmpia, de cu zori.

Şi-au plecat aproape toate
La cules, cu mii şi mii,
Lăsând vorbă la nepoate
Să-ngrijească de copii.

Căci muscoii şi bondarii
Şi-alte neamuri de pădure,
Pe şoptite, ca tâlharii,
Umblau mierea să le-o fure.

Însă paza-n stupi e bună,
Că târziu, după apus,
Colo jos, subt stupi, la lună,
Ei zăceau cu burta-n sus.

Tâlharul pedepsit

Într-o zi, prin asfințit,
Şoaricele a-ndrăznit
Să se creadă în putere

A prăda stupul de miere.

El intrase pe furiş,
Strecurat pe urdiniş,
Se gândea că o albină-i
Slabă, mică şi puţină,
Pe când el, hoţ şi borfaş,
Lângă ea-i un uriaş.

Nu ştiuse că nerodul
Va da ochii cu norodul
Şi-şi pusese-n cap minciuna
Că dă-n stup de câte una.

Roiul, cum de l-a zărit
C-a intrat, l-a copleşit.
Socoteală să-i mai ceară
Nu! L-au îmbrăcat cu ceară,
De la bot până la coadă
Tăbărâte mii, grămadă,
Şi l-au strâns cu meşteşug,
Încuiat ca-ntr-un coşciug.

Nu ajunge, vream să zic,
Să fii mare cu cel mic,
Că puterea se adună
Din toţi micii împreună.

Fetica

Ce duh ai şi ce putere.
Să-mpleteşti ceara cu miere,
De la floarea din grădină,
Ostenita de albină?
Tu aduni de pe meIeaguri,
Pentru stupi şi pentru faguri,
Pulberi, roua, stropi şi leacuri,
Poate că de mii de veacuri.
Ca din lână, ca din ace,
Ţeşi reţeaua de ghioace,
De celule-n care pui

Mierea dulce şi un pui.
Scule, numere, cântare
Au pus la măsuratoare
Că-ncăperea cea mai mare
În găoacea cea mai mică
E ghiocul tău, fetică
Eşti, pe lumea de subt cer,
Cel mai mare inginer.
Pe-ntuneric, făr' să ştii,
Ai făcut bijuterii
Şi minuni în toată clipa
Cu musteaţa şi aripa.
Şi, cum ştii, muncind, să taci,
Nu te lauzi cu ce faci.

Flori de mucegai

Le-am scris cu unghia pe tencuială
Pe un părete de firidă goală,
Pe întuneric, în singurătate,
Cu puterile neajutate
Nici de taurul, nici de leul, nici de vulturul
Care au lucrat împrejurul
Lui Luca, lui Marcu şi lui Ioan.
Sunt stihuri fără an,
Stihuri de groapă,
De sete de apă
Şi de foame de scrum,
Stihurile de acum.
Când mi s-a tocit unghia îngerească
Am lăsat-o să crească
Şi nu mi-a crescut -
Sau nu o mai am cunoscut.

Era întuneric. Ploaia bătea departe, afară.
Şi mă durea mâna ca o ghiară.
Neputincioasă să se strângă
Şi m-am silit să scriu cu unghiile de la mâna stângă.

Cina

In frig şi noroi
Trec hoţii-n convoi, câte doi,
Cu lanţuri târâş de picioare,
Muncindu-se parcă-n mocirli de sudoare.
Fiertura e gata.
E seară. E ploaie.
O lingură grea, cât lopata,
Dă ciorba din doua hârdaie.
Câţiva au ucis,
Câţiva ispăşesc ori un furt, ori un vis.
Totuna-i ce faci:
Sau culci pe bogaţi, sau scoli pe săraci.
Livizi ca strigoii şi şui,
Strâmbaţi de la umeri, din şold şi picior
În blidul fierbinte, cu aburi gălbui.
Îşi duc parcă sângele lor.

Ceasul de-apoi

În cer,
Bate ora de bronz şi de fier.
Într-o stea
Bătu ora de catifea.
Ora de pâslă bate
În turla din cetate.
În ora de lână
Se-aude vremea bătrână
Şi se sfâşie
Ora de hârtie.
Lângă domnescul epitaf
Bate glasul orei de praf.

Aznoapte, soră,
N-a mai bătut nici-o oră.

De-abia plecaseşi

De-abia plecaseşi. Te-am rugat să pleci.
Te urmăream de-a lungul molatecii poteci,
Pân-ai pierit, la capăt, prin trifoi.
Nu te-ai uitat o dată înapoi!

Ți-aş fi făcut un semn, după plecare,
Dar ce-i un semn din umbră-n depărtare?

Voiam să pleci, voiam şi să rămâi.
Ai ascultat de gândul ce-l dintâi.
Nu te oprise gândul fără glas.
De ce-ai plecat? De ce-ai mai fi rămas?

Ion Ion

În beciul cu morții, Ion e frumos.
Întins gol pe piatră, c-un fraged surâs.
Trei nopți şobolanii l-au ros
Şi gura-i băloasă ca de sacâs.

Când cioclu-l ridică-n spinare
Ion parc-ar fi de pământ.
De-l pui poate sta în picioare
Dar brațul e moale şi frânt.

În ochii-i deschişi, o lumină,
A satului unde-i născut,
A câmpului unde iezii-a păscut,
A încremenit acolo străină.

Departe de vatră şi prins de boieri,
Departe de jalea mămuchii,
Pe trupu-i cu pete şi peri
În cârduri sunt morți şi păduchii.

Blesteme

Prin undele holdei şi câmpi de cucută ,
Fugarii-au ajuns în pustie
La ceasul când luna-n zăbranice,mută,
Intră ca un taur cu cornu-n stihie,
Şi gândul meu gândul acestora-l ştie:
În împărăție de beznă şi lut să se facă
Grădina bogată şi ograda saracă.
Cetatea să cadă-n nămol,
Păzită de spini şi de gol.
Usca-s-ar izvoarele toate şi marea,
Şi stinge-s-ar soarele ca lumânarea.
Topească-se zarea ca scrumul.
Funingini,cenuşa,s-a acopere drumul,
Să nu mai dea ploaie,şi vântul
Să zacă-mbrâncit cu pământul.
Subolii şi viermii să treacă pribegi
Prin stârvuri de glorii întregi.
Să fete în purpură şoarecii sute.
Gângănii şi molii necunoscute
Să-şi facă-n tezaur cuibare,
Sătule de aur şi mărgăritare.
Pe strunele de la viori şi ghitare
Să-ntinză păianjeni corzi necântatoare.

Intâi,însă,viața,bolind de durată,
Să nu înceteze deodată,
Şi chinul să-nceapă cu-ncetul.
Să usture aerul greu ,ca oțetul.
Să şchiopete ziua ca luntrea dogită,
Sa-ntârzie ora în timp să se-nghită,
Şi,nemărginită,secunda
Să-şi trecă prin suflet,gigantică ,unda:
Pe sârma tăioasă-a veciei ,în scame
Şi rumegătura să vi se destrame.
Gâtlejul,fierbinte de sete,
Să cate scuipat să se-mbete,
Şi limba umflată-ntre buze
Să lingă lumina şi ea să refuze,
Şi-n vreme ce apa din şesuri se strânge,
Să soarbă-n mocirla copitelor sânge.
Şi strugurii viei storşi cu muşcătura

Să lase în gură coptura.
Coboară-se cerul,furtuni de alice
În câmp să v-alunge cu stelele-n bice.
Despice-se piatra în colți mici de cremeni,
Vârtej urmărindu-i pe semeni.
Odihna cerându-i, pământul să-nțepe
Ivindu-se şerpii când somnul începe.

Psalm VI

Te drămuiesc în zgomot şi-n tăcere
Şi te pândesc în timp, ca pe vânat,
Să văd:eşti şoimul meu cel căutat?
Să te ucid? Sau să-ngenunchi a cere.

Pentru credință sau pentru tăgadă,
Te caut dârz şi fără de folos.
Eşti visul meu, din toate, cel frumos
Şi nu-ndrăznesc să te dobor din cer grămadă.

Ca-n oglindirea unui drum de apă,
Pari când a fi, pari când că nu mai eşti;
Te-ntrezării în stele, printre peşti,
Ca taurul sălbatec când se adapă.

Singuri, acum în marea ta poveste,
Rămân cu tine să mă mai măsor,
Fără să vreau să ies biruitor.
Vreau să te pipăi şi să urlu: "Este!"

Testament

Nu-ți voi lăsa drept bunuri, după moarte,
Decât un nume adunat pe o carte,
În seara răzvratită care vine
De la străbunii mei pâna la tine,
Prin râpi şi gropi adânci
Suite de bătrânii mei pe brânci
Şi care, tânăr, să le urci te-aşteaptă
Cartea mea-i, fiule, o treaptă.

Aşeaz-o cu credință căpătâi.
Ea e hrisovul vostru cel dintâi.
Al robilor cu saricile, pline
De osemintele vărsate-n mine.

Ca să schimbăm, acum, întâia oară
Sapa-n condei şi brazda-n călimară
Bătrânii au adunat, printre plăvani,
Sudoarea muncii sutelor de ani.
Din graiul lor cu-ndemnuri pentru vite
Eu am ivit cuvinte potrivite
Şi leagăne urmaşilor stăpâni.
Şi, frământate mii de săptămâni
Le-am prefăcut în versuri şi-n icoane,
Făcui din zdrențe muguri şi coroane.
Veninul strâns l-am preschimbat în miere,
Lăsând întreaga dulcea lui putere
Am luat ocara, şi torcând uşure
Am pus-o când să-mbie, când să-njure.
Am luat cenuşa morților din vatră
Şi am făcut-o Dumnezeu de piatră,
Hotar înalt, cu două lumi pe poale,
Păzind în piscul datoriei tale.

Durerea noastra surdă şi amară
O grămădii pe-o singură vioară,
Pe care ascultând-o a jucat
Stăpânul, ca un țap înjunghiat.
Din bube, mucegaiuri şi noroi
Iscat-am frumuseți şi prețuri noi.
Biciul răbdat se-ntoarce în cuvinte
Şi izbăveşte-ncet pedesitor
Odrasla vie-a crimei tuturor.
E-ndreptățirea ramurei obscure
Ieşită la lumină din pădure
Şi dând în vârf, ca un ciorchin de negi
Rodul durerii de vecii întregi.

Întinsă leneşă pe canapea,
Domnița suferă în cartea mea.
Slova de foc şi slova făurită
Împărechiate-n carte se mărită,

Ca fierul cald îmbrățișat în cleşte.
Robul a scris-o, Domnul o citeşte,
Făr-a cunoaşte că-n adâncul ei
Zace mânia bunilor mei.

Ex libris

Carte frumosă , cinste cui te-a scris
Încet gândită, gingaş cumpănită;
Eşti ca o floare, anume înflorită
Mâinilor mele, care te-au deschis.

Eşti ca vioară, singura ce cântă
Iubirea toată pe un fir de păr,
Şi paginile tale, adevăr,
S-au tipărit cu litera cea sfântă.

Un om de sânge ia din pisc noroi
Şi zămisleşte marea lui fantomă
De reverie, umbră şi aromă,
Şi o pogoară vie printre noi.

Dar jertfa lui zadarnică se pare,
Pe cât e ghiersul cărții de frumos.
Carte iubită, fără de folos,
Tu nu răspunzi la nici o întrebare.

Descântec

Lacăte, cine te-a închis
La uşa marelui meu vis?
Unde ni-i cheia, unde-i păzitorul,
Să sfarăme zăvorul
Şi să vedem în fundul nopții noastre
Mişcându-se comorile albastre?
Un pas din timp în timp, greoi

Se-apropie, dar a trecut de noi
Toți paşii se sfârşesc şi pier
Pentru urechea ta de fier.
De-o vâna-ntoarsă peste tine
Cred că atârnă din văzduh glicine
Şi, de pe bolți, zorele
Şi muguri şi ciorchini de stele.
Cine va pune-n uşa noastră cheie
O singură scânteie?
Lumina ochiul şi-l aşează,
Şi-n încăpere caută să vază.
Lacătul simte şi tresare
Cu bezna mea, ca de o sărutare.
Stea, nu poti tu intra-n veriga lui
Şi lacătul tăcerii să-l descui?

Psalmul de taină

O, tu aceea de-altădată, ce te-ai pierdut din drumul lumii!
Care mi-ai pus pe suflet fruntea şi-ai luat într-însul locul mumii,
Femeie răspândită-n mine ca o mireasmă-ntr-o pădure,
Scrisă-n visare ca o slovă, înfiptă-n trunchiul meu: săcure,
Tu ce mi-ai prins de cântec viața cu brațe strânse de grumaji
Şi m-ai oprit ca să mi-o caut la tine-n palme şi-n obraji
Pe care te-am purtat brățară la mâna casnică-a gândirii.
Cu care-am năzuit alături să leagăn pruncul omenirii.
Pur trandafir, bătut în cuie de diamant, pe crucea mea
Şi care-n fiece mişcare pierzi cu-o petală câte-o stea.
Pământ făgăduit de ceruri cu turme, umbră si bucate.

Tu care mi-ai schimbat cărarea şi mi-ai făcut-o val de mare,
De-mi duce bolta-nsingurată dintr-o vâltoare-ntr-o vâltoare,

Şi ţărmii-mi cresc în jur cât noaptea, pe cât talazul mi se-ntinde
Şi ai lăsat să rătăcească undele mele suferinde;
Unde ţi-s mâinile să-ntoarcă în aer căile luminii?
Unde sunt degetele tale să-mi caute-n cunună spinii?
Şi şoldul tău culcat în iarbă, pe care plantele-l cuprind
Şi-ascultă-n sânul tău suspinul iubirii, cucerit murind?

Tu ce nfiori pe şesuri plopii când treci din creştet la picioare,
Şi prinzi de tot ce te-ntâlneşte o plasă caldă de răcoare.
Tu ce scrutezi, scoţându-ţi sânii pe jumătate din veştminte
Ca să-i sărute focul gurii, cuprinşi de mâini cu luare-aminte,
Pustia vremii, străbătută de şoimi de scrum şi de nisip,
Cărora vântul le-mprumută o-nfăţişare fără chip;

Tu te-ai pierdut din drumul lumii ca o săgeată fără ţintă,
Şi frumuseţea ta făcută pare-a fi fost ca să mă mintă.
Dar fiindcă n-ai putut răpune destinul ce-ţi pândi făptura
Şi n-ai ştiut a-i scoate-n cale şi-a-l prăvăli de moarte, ura;
Ridică-ţi din pământ urechea, în ora nopţii, când te chem,
Ca să auzi, o! neuitată, neiertătorul meu blestem.

Toamna

Străbatem iarăş parcul, la pas, ca mai nainte.
Cărările-nvelite-s cu palide-oseminte.
Aceeaş bancă-n frunze ne-aşteaptă la fântâni.
Doi îngeri duc beteala fântânilor pe mâni.

Ne-am aşezat alături şi braţu-i m-a cuprins.
Un luminiş în mine părea ca s-ar fi stins.
Mă-ndrept încet spre mine şi sufletul mi-l caut
Ca orbul, ca să cânte, spărturile pe flaut.

Vreau să-mi ridic privirea şi vreau să-i mângâi ochii...
Privirea întârzie pe panglicile rochii.
Vreau degetui uşure să-l iau să i-l dezmierd...
Orice vroiesc rămâne îndeplinit pe sfert.

Dar ce nu pot pricepe ea pricepu, de plânge?
Apusul îşi întoarce cirezile prin sânge.
O! mă ridic, pe suflet s-o strâng şi s-o sărut -
Dar braţele, din umeri, le simt că mi-au căzut.

Şi de-am venit ca-n timpuri, a fost ca, înc-o dată
S-aplec la sărutare o frunte vinovată
Să-nvingem iarăş vremea dintr-o-ntărire nouă
Şi să-nviem adâncul izvoarelor de rouă.

Şi cum scoboară noaptea, al'dată aşteptată,
Îmi pare veche luna - şi steaua ce se-arată,
Ca un părete de-arme, cu care-aş fi vânat.

Şi fără glas, cu luna, şi noi ne-am ridicat.

Melancolie

Am luat ceasul de-ntâlnire
Când se tulbură-n fund lacul
Şi-n perdeaua lui subţire
Îşi petrece steaua acul.

Câtă vreme n-a venit
M-am uitat cu dor în zare.
Orele şi-au împletit
Firul lor cu firul mare.

Şi acum c-o văd venind
Pe potecă solitară,
De departe, simt un jind
Şi-aş voi să mi se pară.

Creion

Obrajii tăi mi-s dragi
Cu ochii lor ca lacul,
În care se-oglindesc
Azurul şi copacul.

Surâsul tău mi-i drag,
Căci e ca piatra-n fund,
Spre care-noată albi
Peşti lungi cu ochi rotund.

Şi capul tău mi-i drag,
Căci e ca malu-n stuf,
Unde păianjeni dorm,
Pe zori făcute puf.

Făptura ta întreagă
De chin şi bucurie,
Nu trebuie să-mi fie,
De ce să-mi fie dragă?

Oseminte pierdute

Iubirea noastră a murit aici.
Tu frunză cazi, tu creangă te ridici.

Atât amar de ani e de atunci!
Glicină tu, florile-ți arunci.

A mai venit de-atuncea să vă asculte,
Voi plopi adânci, cu voci şi şoapte multe?

Voi aţi rămas întorşi tot spre apus,
Voi creşteţi toţi de-a pururea în sus.

N-o mai zăriţi, din vârfuri, nicăieri?
Ştiţi voi ce vorbă este vorba "ieri"?

La poartă, umbr-aceluiaşi stejar,
Mă rog, intrând de domnul grădinar.

Fântâna curge, ca şi-atunci, mereu,
Tu curgi, fântână, pe trecutul meu.

Şi toate sunt precum le-am cunoscut,
Rămase-aşa, ca dintr-un început.

I-am spus că vreau să caut un mormânt,
Pe care l-am săpat, de mult, cântând.

Şi mi-a răspuns că nu e în grădina lui.
E-adevărat. Nu este mormântul nimănui.